

Niektoré vybrané problémy povinného zmluvného poistenia

JUDr. Imrich Fekete, CSc.

Právnická fakulta UK

Slovenská kancelária poisťovateľov

Omšenie 7.-8. 3.2016

Škoda na čelnom skle

Na úvod tejto časti prezentácie poukážeme na nové stanovisko Najvyššieho súd SR v otázke škôd na čelnom skle.

STANOVISKO 135/2014

 Aj škoda spôsobená na čelnom skle motorového vozidla kameňom alebo iným predmetom vymršteným kolesom iného motorového vozidla je škodou, ktorá bola spôsobená okolnosťou majúcou pôvod v prevádzke; zodpovednosti za túto škodu sa podľa § 428 veta prvá Občianskeho zákonníka nemožno zbaviť.

Stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. júna 2014 Cpj 5/2014

Odôvodnenie

Právna úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov (§ 427 až 431 Občianskeho zákonníka) je založená na tom, že ako podmienka vzniku zodpovednostného vzťahu sa nepredpokladá porušenie právnej povinnosti, ak je škoda vyvolaná osobitnou povahou prevádzky (ktorá je súhrne označená ako dopravné prostriedky). Ide o zodpovednosť objektívnu, kedy sa zodpovedná osoba (prevádzkovateľ) nemôže zbaviť zodpovednosti tým, že preukáže nedostatok zavinenia; jej zodpovednosť je vylúčená len pri splnení liberačných dôvodov (§ 428 Občianskeho zákonníka).

Prevádzkovateľ sa zbaví zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov (ktorá vzniká bez zreteľa na zavinenie) len ak preukáže, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať. Svojej zodpovednosti sa však prevádzkovateľ nemôže zbaviť, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke.

Čelné sklo pokračovanie

Všeobecne známa definícia pojmu prevádzka dopravného prostriedku: Za okolnosť, ktorá má pôvod v prevádzke (pri ktorých liberácia vôbec nie je možná) považuje súdna prax okolnosti, ktoré súvisia s organizáciou, riadením a uskutočňovaním prevádzky, to znamená „vnútorné“ okolnosti tej – ktorej prevádzky. Odpoveď na otázku, či a kedy ide o takúto okolnosť, závisí vždy od povahy a okolností konkrétneho prípadu. Súdna prax v záujme ochrany poškodených osôb vykladá pojem prevádzky veľmi široko. Za takú okolnosť sa považuje napríklad zlyhanie brzd, vada materiálu, nedostatočná údržba zariadenia prevádzky, prasknutie pneumatiky či iné nedostatky materiálu (a to aj skryté), ale aj okolnosti a nedostatky na strane vodiča či iných osôb použitých pri prevádzkovaní dopravy. Motorové vozidlo je v prevádzke nielen vtedy, keď sa pohybuje, ale aj vtedy, keď síce stojí, ale v chode je jeho motor. Prevádzkou motorového vozidla je aj príprava na jazdu a bezprostredné výkony po ukončení jazdy, ako aj výkony potrebné na údržbu vozidla. Už samo uvedenie motoru do chodu patrí k prevádzke motorového vozidla bez ohľadu na to, či sa vozidlo uvedie do pohybu alebo nie, či sa to stalo na ceste, prípadne na inom priestranstve verejnosti prístupnom alebo ešte v garáži, a či motor uviedol do chodu sám prevádzkovateľ alebo jeho pracovník. Medzi okolnosti majúce pôvod v prevádzke patria aj nedostatky alebo vady materiálu, a to aj nespoznateľné (napr. R 80/1970, R 9/1972, R 3/1984).

Majúc na zreteli uvedené, nie sú pochybnosti o tom, že samotný pohyb (valivý pohyb kolies) a rýchlosť dopravného prostriedku sú osobitnou, špecifickou vlastnosťou jeho prevádzky. **Ak v súvislosti s valivým pohybom kolies dôjde k vymršteniu kameňa, ktorý spôsobí škodu na čelnom skle iného auta, k takejto škode dochádza v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla, t. j. s jeho činnosťou a pohybom. Prejavom prevádzky motorového vozidla je v tomto prípade otáčavý pohyb jeho kolies. Aj keď kameň nie je súčasťou motorového vozidla, bez pôsobenia otáčavého pohybu kolies idúceho motorového vozidla by kameň zostal na svojom mieste na ceste a k jeho vymršteniu a vzniku škody by nedošlo. Prevádzka motorového vozidla je teda príčinou vymrštenia kameňa, ktorý nárazom do čelného skla iného motorového vozidla spôsobí škodu“.**

Čelné sklo pokračovanie

Stanovisko NS SR rieši iba jednu stránku problému, síce to, či škoda spôsobená kameňom odmršteným od iného MV je škodou spôsobenou prevádzkou iného MV, t. j. sa takáto škoda považuje za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Táto otázka je však už dávno v judikatúre vyriešená (R 3/1984), ale aj v doktríne. Ide o jeden z viacerých možných prípadov nepriameho stretu MV.

Stanovisko NS SR nedáva odpoveď na tieto základné otázky:

- 1. Je liberácia prevádzateľa v prípade škôd na čelnom skle celkom vylúčená? Čo ak kameň hodila do jazdnej dráhy MV iná soba? (napr. kameň odrazený od kosačky do MV a potom do iného MV?)**
- 2. Na to, aby súd rozhodol o náhrade škody stačí, ak budú dve osoby (údajný škodca a poškodený) tvrdiť, že ku škode takto došlo, hoci o tom neexistuje žiadny dôkaz? Je možné vôbec preukázať, že kameň odletel od konkrétneho MV?**
- 3. Je zhodné tvrdenie dvoch účastníkov cestnej premávky dostatočným dôkazom o spôsobe vzniku škody? Kde je hranica medzi poistnou udalosťou a poistným podvodom?**
- 4. Považuje sa odmrštenie kameňa od jedného MV a náraz do iného MV za stret prevádzok podľa § 431 OZ? A ak áno, nemá sa posudzovať miera účasti oboch prevádzok na vzniku škody ?**
- 5. Prečo v Rakúsku, Česku alebo v Maďarsku neriešia takéto škody súdy?**

Postihové právo poisťovateľa voči prevádzateľovi

Postih poisťovne podľa § 12 ods. 1 ZPZP smeruje proti prevádzateľov MV. Ten sa považuje za poistníka, t. j. osobu, ktorá má povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu.

Poisťovateľ má **proti poistníkovi** nárok na náhradu poistného plnenia alebo jeho časti, ktoré za neho vyplatil z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, ak

- a) spôsobil škodu úmyselne alebo ak viedol motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky,15d)
- b) viedol motorové vozidlo bez predpísaného vodičského oprávnenia alebo v čase zákazu činnosti viesť motorové vozidlo uloženého súdom alebo iným príslušným orgánom,16)
- c) spôsobil škodu motorovým vozidlom, o ktorom vedel, že jeho technická spôsobilosť nezodpovedá podmienkam na používanie v premávke na pozemných komunikáciách podľa osobitného predpisu17) a tento stav bol v príčinnej súvislosti so spôsobenou škodou,
- d) vedome zveril vedenie motorového vozidla osobe, ktorá nespĺňa podmienky na vedenie motorového vozidla podľa osobitného predpisu,18)
- e) porušil povinnosť ohlásiť dopravnú nehodu podľa osobitného predpisu,19) ktorá je poistnou udalosťou,
- f) v čase, keď nastala poistná udalosť, bol v omeškaní s platením poistného,
- g) spôsobil škodu motorovým vozidlom a bez dôvodov hodných osobitného zreteľa porušil povinnosti podľa § 10 ods. 1 až 4.
- h) sa odmietol po dopravnej nehode podrobiť skúške na prítomnosť návykovej látky.15d)

Postihové právo poisťovateľa voči vodičovi

Postihové právo podľa § 12 ods. 2 ZPZP smeruje proti osobe, na ktorú sa PZP vzťahuje, t. j. aj na vodiča MV, ktorá osoba môže byť odlišná od prevádzateľa (poistníka).

Poisťovateľ má proti poistenému, ktorý nie je poistníkom, nárok na náhradu poistného plnenia alebo jeho časti, ktoré za neho vyplatil z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, ak

- a) spôsobil škodu úmyselne alebo ak viedol motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky,
- b) spôsobil škodu prevádzkou motorového vozidla, ktoré použil neoprávnene,
- c) viedol motorové vozidlo bez predpísaného vodičského oprávnenia alebo v čase zákazu činnosti viesť motorové vozidlo uloženého súdom alebo iným príslušným orgánom,
- d) spôsobil škodu motorovým vozidlom, o ktorom vedel, že jeho technická spôsobilosť nezodpovedá podmienkam na používanie v premávke na pozemných komunikáciách podľa osobitného predpisu a tento stav bol v príčinnej súvislosti so spôsobenou škodou,
- e) vedome zveril vedenie motorového vozidla osobe, ktorá nespĺňa podmienky na vedenie motorového vozidla podľa osobitného predpisu,
- f) porušil povinnosť ohlásiť dopravnú nehodu podľa osobitného predpisu, ktorá je poistnou udalosťou,
- g) spôsobil škodu motorovým vozidlom a bez dôvodov hodných osobitného zreteľa porušil povinnosti podľa § 10 ods. 1 až 4.
- h) sa odmietol po dopravnej nehode podrobiť skúške na prítomnosť návykovej látky.

Právna povaha regresu poisťovne

Nejde o legálnu cesiu, ale osobitné postihové právo v rámci existujúceho záväzkového vzťahu. Postih proti poistnému sa riadi rovnakými zásadami ako subrogačný postih, resp. prechod práva na tretiu osobu (porovnaj § 13 PZP, § 813, resp. § 827 OZ). **Postihové právo poisťovateľa sa riadi týmito zásadami:**

- ☛ Postih poisťovne proti poistenému alebo poistenému nemá charakter nároku na náhrady škody a preto nejde ani o konkurenciu regresu s právom na náhradu škody (porovnaj § 13 ZPZP),
- ☛ Premlčanie postihového práva poisťovne sa riadi ustanovením § 101 OZ o všeobecnej premlčacej dobe,
- ☛ Postihové právo vznikne poisťovni v momente výplaty poistného plnenia poškodenému; poisťovňa musí preukázať vyplatenie poistného plnenia poškodenému.
- ☛ Horná výška postihového práva je ohraničená výškou poistného plnenia.

Príklady niektorých prípadov regresu poisťovne v súdnej praxi.

 R 30/2014: Predpokladom vzniku nároku poisťovateľa proti poistníkovi v zmysle § 12 ods. 1 písm. f/ PZP je, že **poisťovateľ vyplatil poškodenému za poistné plnenie z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla**, a že **v čase, keď nastala poistná udalosť, bol poistník v omeškaní s platením poistného**. Nie je pritom rozhodujúce, kto vozidlo viedol a svojím zavinením spôsobil škodu.

 Skutková podstata stanovená v § 10 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. a) ZPZP (☛ v SR § 12 ods. 1 písm. c) ZPZP) môže byť naplnená nejen takovým provozovaním, při němž má provozovatel (resp. osoba, které vozidlo svěří) možnost rozpoznat při zachování obvyklé opatrnosti neodpovídající technický stav, resp. plnění svých povinností při péči o vozidlo tomuto stavu předejít, **ale jakýmkoliv provozovaním vozidla, které svojí konstrukcí nebo technickým stavem neodpovídá požadavkům bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, obsluhujících osob, přepravovaných osob a věcí (Ro NS ČR, sp. zn. 23 Cdo 3363/2013, z 30. 9. 2015)**

Ďalšia judikatúra k regresu poisťovne

Hmotnoprávne predpoklady regresu: R 30/2014

 Predpokladom vzniku nároku poisťovateľa proti poisťníkovi v zmysle § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov je, že **poisťovateľ vyplatil poškodenému za poistné plnenie z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, a že v čase, keď nastala poistná udalosť, bol poisťník v omeškaní s platením poistného**. Nie je pritom rozhodujúce, kto vozidlo viedol a svojím zavinením spôsobil škodu.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. septembra 2010 sp. zn. 3 Cdo 326/2009

Regres proti prevádzateľovi alebo autoopravcovi?

 Poisťovateľ má nárok na náhradu poistného plnenia proti prevádzateľovi vozidla, ktorý umožnil autoopravcovi, aby vozidlo použil na prevádzku bez platného osvedčenia o technickej spôsobilosti

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 4. 5. 2005, sp. zn. 32 Odo 399/2004

Premlčanie regresu poisťovne proti poistenému

 Je potrebné rozlišovať podmienky občianskoprávnej zodpovednosti za škodu (§ 420 a nasl. OZ) a podmienky, za ktorých vzniká poisťovateľovi právo proti poistenému na náhradu súm, ktoré zaplatil poškodenému z titulu povinného zmluvného poistenia. V prípade nároku poisťovateľa proti poistenému nejde o nárok na náhradu škody vzniknutej poškodenému proti tomu, kto škodu spôsobil, ani o zákonnú cesiu tohto nároku poškodeného, ale o osobitný postihový nárok poisťovateľa. **Právo poisťovateľa voči poistenému má charakter osobitného, originárneho nároku, ktorý sa premlčuje podľa ustanovenia § 101 OZ vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, a nie podľa ustanovenia § 106 OZ, ktoré sa vzťahuje na nároky poškodeného na náhradu škody proti tomu, kto za škodu zodpovedá.**

Ro NS ČR z 22. 4. 2008, sp. zn. 25 Cdo 799/2006

Škoda hradená z poistného garančného fondu SKP

SKP plní náhradu škody poškodenému za škodcu v rovnakom rozsahu ako keby bol škodca poistený. Jednotlivé dôvody plnenia náhrady škody z poistného garančného fondu uvádza § 24 ods. 2 ZPZP.

§ 24 ods. 2 PZP: Kancelária poskytuje z poistného garančného fondu poistné plnenie za škodu

a) na zdraví a náklady pri usmrtení spôsobené prevádzkou **nezisteného motorového vozidla**, za ktorú zodpovedá nezistená osoba,

b) spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, za ktorú **zodpovedá osoba bez poistenia zodpovednosti**,

c) spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, za ktorú zodpovedá osoba, ktorej zodpovednosť za túto škodu je poistená u poisťovateľa, ktorý z dôvodu svojej **platobnej neschopnosti nemôže túto škodu uhradiť**,

d) Spôsobenú prevádzkou cudzozemského motorového ...

Škoda spôsobená neznámym škodcom

V praxi sa množia prípady škôd na zdraví, keď poškodený tvrdí, že mu škodu spôsobilo neznáme MV. Škody na zdraví spôsobené neznámym MV podliehajú plneniu z garančného fondu SKP. V r. 2014 bolo SKP oznámených 67 takýchto škôd a v r. 2015 to bolo 72 prípadov.

Podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu škody na zdraví spôsobenej neznámym škodcom voči SKP upravuje § 24 ods. 4 PZP: „*Podmienkou vzniku práv poškodeného na náhradu škody z poistného garančného fondu podľa odseku 2 písm. a) útvar PZ **nehodu po jej vzniku zistil**. Potvrdenie príslušného útvaru PZ, že škoda bola spôsobená prevádzkou nezisteného motorového vozidla, za ktorú zodpovedá nezistená osoba, je poškodený povinný predložiť kancelárii pri uplatnení nároku na náhradu škody*“.

Sú dva základné scenáre: MV nabúrало mimo cesty do prekážky, lebo bolo vytlačené z cesty iným MV (resp. bol vodič osvetlený prichádzajúcim MV) a v MV sa zranil spolucestujúci, alebo chodca zrazilo na ceste neznáme MV, ktorého vodič z miesta nehody ušiel. Nesporné sú prípady, keď hneď po nehode príde polícia na miesto nehody, zistí brzdné dráhy oboch MV, iné okolnosti vzniku škody, vypočuje svedkov a urobí dychovú skúšku poškodenému a pod.

Ak bola nehoda oznámená polícii po niekoľkých dňoch alebo po dlhšom časovom období a poškodený tak mohol urobiť bezprostredne po nehode, je podozrenie z poistného podvodu, a to aj vtedy, keby poškodený dodatočne označil svedkov takejto nehody. Časový moment oznámenia takejto škody polícii je z hľadiska vybavenia takejto škody rozhodujúci.

§ 8 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb. Podmienkou uplatnenia práva podľa odseku 1 je, že polícia nehodu bezprostredne po jej vzniku zistila, alebo jej **bola bez zbytočného odkladu oznámená**.

Polícia po uplynutí dlhšej doby nemôže už takúto škodu zisťovať ako to vyžaduje § 24 ods. 4 ZPZP, ale len zaevidovať. Záznam o nehode môže byť spísaný iba výlučne na základe tvrdenia poškodeného. Doklad, ktorým poisťovňa zaeviduje DN na základe tvrdenia poškodeného nemôže byť podkladom pre vybavenie škody ani dôkazným prostriedkom o tom ako ku škode skutočne došlo.

Postihový nárok SKP pri nepoistených MV

Postihové právo SKP smeruje voči tomu, za koho SKP poskytla náhradu škody poškodenému, t. j. voči subjektu, ktorý za škodu zodpovedá, nie voči tomu, kto nesplnil povinnosť sa poistiť. Týmito osobami sú prevádzateľ MV a vodič. Prvý zodpovedá podľa § 427 OZ a druhý podľa § 420 OZ.

Postih SKP nesmeruje voči tomu, kto mal povinnosť uzavrieť PZP a tak neurobil; dôvodom vzniku regresného práva SKP je právo na refundáciu plnení, ktoré SKP poskytla poškodeným osobám. Osoba, ktorá nesplnila povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu je postihovaná administratívnoprávne (pokuta od okresného úradu).

 Ustanovenie § 24 ods. 7 veta prvá v spojení s § 24 ods. 2 písm. b/ zákona č. 381/2001 Z.z. je potrebné vykladať tak, že **SKP má právo postihu proti každému, kto za škodu zodpovedá a za koho plnila.** Kancelária má teda právo postihu aj proti osobe, ktorá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zodpovedá na základe zavinenia, t.j. aj proti vodičovi (pri prevádzke tuzemského motorového vozidla je vodič povinný mať pri sebe potvrdenie o poistení zodpovednosti a teda presvedčiť sa, či je vozidlo poistené). Preto ak odvolací súd vo vzťahu k žalovanému 2/ dospel k opačnému právnomu názoru, neposúdil vec správne po právnej stránke ani v tejto časti, pretože jeho povinnosťou bolo skúmať zodpovednosť žalovaného 2/ z pohľadu všeobecnej zodpovednosti zakotvenej v ustanovení § 420 OZ. **Uz NS SR z 24. 6. 2015, sp. zn. 4 Cdo 190/2014**

 Osobou bez poistenia zodpovednosti nie je osoba, ktorá nesplní povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu (~~§ 3~~ zákona č. 381/2001 Z. z.), **ale osoba, ktorá zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou vozidla,** pri ktorom nebola taká poistná zmluva uzavretá. Česká kancelária poisťovateľov (~~§ 3~~ Slovenská kancelária poisťovateľov) má preto podľa zákona právo postihu voči každému, kto zodpovedá za spôsobenú škodu a za koho plnila. Bolo by proti zmyslu daného zákona, keby postih nebol možný proti osobe, ktorá zodpovedá za škodu na základe zavinenia. Opačný výklad by možnosť postihu neprímerane zúžil. **Ro NS ČR z 11. 3. 2008, sp. zn. 25 Cdo 1778/2007.**

Právna povaha regresu SKP

Dôvodom vzniku postihu SKP je vznik jej povinnosti nahradiť škodu namiesto toho, kto škodu spôsobil a za ktorú zo zákona zodpovedá. Samotný postih SKP má však charakter náhrady za poskytnuté plnenie; nemá teda nároku na náhradu škody, ale ide o subrogačný postih proti tretej osobe.

Premlčanie postihového práva (§ 24c ZPZP): Právo kancelárie na náhradu poistného plnenia alebo náhradného poistného plnenia poskytnutého z poistného garančného fondu podľa § 24, 24a a 24b sa premlčí do troch rokov odo dňa vyplatenia poistného plnenia alebo náhradného poistného plnenia z poistného garančného fondu.

ROZHODNUTIE 34/2013

 Právo Slovenskej kancelárie poisťovateľov proti tomu, kto zodpovedá za škodu, na náhradu toho, čo za neho plnila (§ 24 ods. 7 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov), **je regresným právom, a nie právom na náhradu škody.** Toto regresné právo Slovenskej kancelárie poisťovateľov podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe (§ 101 Občianskeho zákonníka), ktorá začína plynúť odo dňa nasledujúceho po dni, kedy bolo poškodenému plnené. **(Uz NS SR z 28. októbra 2011 sp. zn. 4 Cdo 284/2010)**

Má súd právo na zníženie postihového práva SKP? Postihové právo SKP nemá charakter náhrady škody (má charakter refundácie) a preto priamo či nepriamo **neprihádza do úvahy aplikácia § 450 OZ o moderačnom práve súdu.**

Adresát regresu: v prvom rade prevádzateľ MV

Adresátom regresu je v prvom rade **prevádzateľ MV**, ktorý za škodu zodpovedá podľa § 427 OZ. Pojem „prevádzateľ motorového vozidla“ definuje § 2 písm. j) ZPZP: je to FO alebo PO, ktorá má právnu alebo faktickú možnosť disponovať s motorovým vozidlom. Stačí,

Prevádzateľom MV je spravidla vlastník motorového vozidla. V praxi sú situácie, keď skutočným prevádzateľom MV je niekto iný. V praxi ide o prípady, keď na základe finančného lízingu **sa prevádzateľom motorového vozidla stal jeho nájomca**, pričom prenajímateľ ako vlastník opomenul toto vozidlo poistiť.

 Ak má kancelária poisťovateľov právo postihu voči tomu, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou nepoisteného vozidla, nemôže mať toto postihové právo proti tomu, kto za škodu nenesie zodpovednosť, hoci by ako vlastník vozidla nespĺnil svoju povinnosť uzavrieť poisťovnú zmluvu o poistení zodpovednosti. **Vlastník vozidla, ak nie je vodičom (§ 420 OZ) ani prevádzateľom vozidla (pozri Rc 6/2009 a § 427 OZ), nie je osobou zodpovednou za vznik škody z dopravnej nehody a nemá voči regresnej pohľadávke kancelárie poisťovateľov solidárnu povinnosť na plnenie. Ro NS ČR z 28. 1. 2010, sp. zn. 25 Cdo 3360/2007**

 Regresní nárok ČKP na náhradu částek, které plnila ze škodné události namísto pojišťovny, s níž měl mít vlastník vozidla smlouvu uzavřenu, a který je předmětem žaloby uplatněné před obecnými soudy, je nikoliv klasickým sekundárním nárokem na náhradu škody ve smyslu obecných ustanovení občanského zákoníku (§ 420 ods. 1 OZ), případně plynoucím ze zvláštní odpovědnosti z provozu vozidla (§ 427 OZ), nýbrž originárním nárokem majícím původ v příslušných ustanoveních zvláštního zákona (§ 24 ods. 7 zákona č. 168/1999 Sb.). Lze jej uplatnit vůči tomu, kdo její povinnost plnit z garančního fondu vyvolal. Osoba, která povinnost plnit z garančního fondu vyvolala, je řidič vozidla nebo jeho provozovatel, nikoli vlastník, který vozidlo nepojistil **(Ro velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 4134/2011, z 8. 10. 2014)**

Postih SKP proti vodičovi

V prípade vodiča treba zisťovať,

- a) či ide o vzťah závislosti podľa § 420 ods. 2 OZ a súčasne
- b) či bola spôsobená škoda pri činnosti osoby, ktorá vodiča použila.

Ad a) Vzťah závislosti je daný (najmä pracovný pomer), vodič priamo za škodu nezodpovedá; jeho zodpovednosť (najmä pracovnoprávna) sa posudzuje podľa iných právnych predpisov. V prípade predloženia pracovnej zmluvy treba skúmať jej pravosť, t. j. či nejde o antidatovaný právny úkon. Možno to zistiť dotazom na Sociálnu poisťovňu, či boli z príjmu zamestnanca vykonávané odvody.

O uvedený vzťah závislosti nejde vtedy, ak jedna podnikajúca osoba poskytla MV inej podnikajúcej osobe na užívanie (odplatnej alebo bezodplatne), pričom škodu spôsobil vodič tejto inej osoby.

Ad b) Ak vodič vykonal jazdu mimo činnosti osoby, pre ktorú vykonáva závislú činnosť (čierna jazda), bude vodič zodpovedať popri prevádzateľovi; do úvahy prichádza aj zodpovednosť vodiča podľa § 430 OZ, pričom môže ísť o výlučnú zodpovednosť tejto osoby alebo o spoločnú a nerozdielnú zodpovednosť spolu s prevádzateľom.

 Odpovednosť podľa ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák. je dána na straně právnické osoby (či fyzické osoby, zej. podnikatele) v tých prípadoch, kedy škúdce je vůči ní v takovom právnom vzťahu, že je na mieste stanovení této odpovědnosti místo samotného škúdce, který způsobil škodu při její činnosti, k níž byl použit. **Půjde tu o jakoukoli takovou činnost, která spadá do působnosti právnické osoby z hlediska věcného, místního a časového;** může tedy jít o činnost zaměstnanců či členů právnické osoby, přičemž nerozhoduje, mají-li tito pracovníci (členové) postavení orgánů, resp. statutárních orgánů či nikoliv, dále osob, které vykonávaly činnost pro právnickou osobu mimo pracovní poměr, osob vykonávajících činnost na základě jiného smluvního vztahu, o činnost učňů apod. Jde tu o vnitřní, účelový vztah k činnosti právnické (fyzické) osoby, která tuto činnost vyvíjí, a nikoli o činnost, kterou by jednající osoba sledovala svůj osobní zájem. **Jen v případě, že konání osoby, která škodu způsobila, nelze považovat za činnost právnické (fyzické) osoby, k níž byla konající osoba použita, šlo by o vybočení z této činnosti (o tzv. exces), a v takovém případě by pak byla dána přímá odpovědnost této osoby. Ro NS ČR, sp. zn. 23 Cdo 1120/2012, z 30. 1. 2013.**

Osobitné prípady regresu SKP

Regres, keď SKP uhradila kaskoregres poisťovne

ROZHODNUTIE 59/2014

 Ak škodca nemal v čase dopravnej nehody uzavreté povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení a poisťovateľ poskytol poškodenému poistné plnenie z titulu havarijného poistenia, poskytnutím tohto plnenia vstúpil poisťovateľ v zmysle § 813 ods. 1 OZ do práv poškodeného na náhradu škody voči škodcovi a vzniklo mu právo na uplatnenie práva na poistné plnenie z garančného fondu spravovaného Slovenskou kanceláriou poisťovateľov.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 31. januára 2013 sp. zn. 2 Cdo 210/2011

„Poisťovňa vyplatila škodu z havarijného poistenia. Právo na náhradu škody teda na základe § 813 OZ prešlo na poistiteľa poškodeného v rozsahu poistného plnenia, ktoré bolo poškodenému poskytnuté. S právom na náhradu škody spôsobenú poistnou udalosťou prešli na poistiteľa všetky nároky, ktoré je možné z práva vyvodzovať a tento vstúpil do právneho postavenia poškodeného. Právo na náhradu škody proti inému v zmysle § 813 ods. 1 OZ v sebe zahŕňa jednak nárok voči žalovanému ako osobe zodpovednej za vznik škody a jednak nárok voči poisťovateľovi podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z., ak povinné zmluvné poistenie existuje. Ak povinné zmluvné poistenie neexistuje, čo sa preukázateľne stalo v tomto prípade, poistiteľ poškodeného, na ktorého prešlo právo na náhradu škody podľa § 813 ods. 1 OZ, má v zmysle § 24 ods. 3 zákona č. 381/2001 Z.z. právo uplatniť si nárok na náhradu škody voči osobe povinnej podľa odseku 2 písm. b/ tohto ustanovenia. Žalobkyňa má aktívnu vecnú legitimáciu na uplatnenie práva na náhradu toho, čo za žalovaného plnila, teda sumy vyplatenej na uspokojenie práva na náhradu škody, za ktorú zodpovedá žalovaný.“

Osobitné prípady regresu SKP

Regres, keď SKP uhradila regres Sociálnej poisťovne

Poistený má podľa § 4 ods. 3 ZPZP **právo, aby poisťovňa za neho naradila nároky Sociálnej poisťovne vyplatené poškodenému, ak poistený je ich povinný nahradiť Sociálnej poisťovni.**

Ak škodu spôsobil nepoistený prevádzateľ MV, **podľa § 24 ods. 5 ZPZP SKP poskytuje poškodenému poistné plnenie za rovnakých podmienok, za akých poskytuje poistné plnenie poisťovateľ podľa zákona č. 381/2001 Z. z. Pod poistným plnením sa rozumie nielen náhrada škody, ale aj vysporiadanie nárokov Sociálnej poisťovne.**

Podľa § 238 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa **má právo voči tretím osobám na náhradu škody**, ktorá jej vznikla výplatou dávok v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania.

Sociálna poisťovňa má alternatívne právo (nie povinnosť !) stíhať škodcu podľa zákona o SP alebo má právo žiadať vrátenie vyplateného plnenia od poisťovne škodcu alebo od SKP

Ak právo Sociálnej poisťovne uspokojila SKP (podľa § 24 ods. 5 a § 4 ods. 3 ZPZP), prešlo na ňu právo na náhradu škody vymáhať náhradu škody voči nepoistenému škodcovi.

Odmietnutie žaloby SKP proti nepoistenému škodcovi, za ktorého SKP uhradila vyplatené plnenia Sociálnej poisťovni je arbitrárne!

Nemožno preto súhlasiť s rozsudok KS v Žiline 7 Co/585/2015 ani s jeho argumentáciou, že Sociálnu poisťovňu nemožno vo vzťahu k SKP považovať za poškodeného a preto na SKP nemohlo prejsť právo voči nepoistenému škodcovi (regres podľa zákona č. 381/2001 Z. z. nemá povahu náhrady škody!), že Sociálna poisťovňa pred plnením SKP mala mať súhlas nepoisteného škodcu (prečo ?) a že Sociálna poisťovňa bola povinná si regres uplatniť voči škodcovi podľa § 238 ods. 1 zákona o SP.